

Jarosław Struniawski

Koncepcja zapewnienia bezpieczeństwa w trakcie UEFA Euro 2012

Decyzją Komitetu Wykonawczego Unii Europejskich Związków Piłkarskich (UEFA) podjętą 18 kwietnia 2007 roku w Cardiff organizacja Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej w 2012 roku została powierzona do wspólnej realizacji Polsce i Ukrainie. Prawo do organizacji imprezy tej rangi, oprócz walorów sportowych, otwiera przed obydwoma krajami możliwość promocji w Europie i na świecie, a także daje realną perspektywę dynamicznego rozwoju gospodarczego. Dotyczy to przede wszystkim rozwoju infrastruktury.

Polska w ramach przygotowań do Euro 2012 zobowiązana jest do zaplanowania i zrealizowania różnego rodzaju przedsięwzięć, które są konieczne do organizacji i prawidłowego przebiegu turnieju finałowego. Jednym z zasadniczych celów narzucenych gospodarzowi imprezy przez organizatora przedsięwzięcia (UEFA) jest zapewnienie bezpieczeństwa uczestnikom turnieju oraz utrzymanie porządku publicznego w miejscach prowadzenia rozgrywek (na trasach przemieszczania się kibiców i uczestników imprezy, w miejscach publicznego oglądania meczów, środkach komunikacji publicznej oraz oficjalnych miejscach turnieju).

W celu realizacji zobowiązań wynikających z gwarancji przedłożonych UEFA Rząd Rzeczypospolitej Polskiej powołał w lutym 2008 roku Komitet Organizacyjny Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej Euro 2012.

Mając na uwadze konieczność koordynacji działań wszystkich instytucji i służb zaangażowanych w zapewnienie bezpiecznego przebiegu Mistrzostw, Premier RP w maju 2010 roku utworzył Komitet ds. Bezpieczeństwa Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA Euro 2012¹. Komitet przyjął 6 września 2010 roku Zintegrowaną Koncepcję Bezpieczeństwa UEFA Euro 2012. Jest to dokument opisujący koncepcję, plany, mechanizmy konsultacji i kontroli, a także strukturę podejmowania ważnych decyzji.

¹ Zarządzenie 33 Prezesa Rady Ministrów z dnia 12 maja 2010 r. w sprawie Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA Euro 2012.

W celu kompleksowego zarządzania Koncepcją wprowadzono system zarządzania projektowego PPM² (Project Portfolio Management). Za obsługę techniczną systemu odpowiedzialna jest Spółka PL.2012, która została powołana przez polskie Ministerstwo Sportu i Turystyki. Rola systemu polega na zharmonizowaniu współpracy pomiędzy wszystkimi podmiotami krajowymi (Polski Związek Piłki Nożnej, koordynatorzy ds. bezpieczeństwa miast gospodarzy, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Sportu i Turystyki) i zagranicznymi (UEFA, przedstawicielami Ukrainy oraz państw uczestniczących w Euro 2012) oraz stworzeniu kanału informacyjnego dla podmiotów zaangażowanych w proces przygotowań do Mistrzostw. Ponadto Spółka PL.2012 jest odpowiedzialna za przedsięwzięcia obejmujące zakresem modernizację i budowę stadionów według wymagań UEFA w miastach gospodarzach oraz ich funkcjonowanie po Mistrzostwach, a także raportowanie postępów prac do UEFA.

Za Realizację Programu Bezpieczeństwa UEFA Euro 2012 odpowiadać będą instytucje państwowe i samorządowe, jak również sektor prywatny. Główny ciężar realizacji przygotowań związanych z bezpieczeństwem turnieju finałowego leży w ustawowej odpowiedzialności:

- Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz podległych mu służb. Dla odpowiedniej koordynacji działań MSWiA, w 2008 roku powołany został Zespół do spraw koordynacji działań oraz Wydział ds. Euro 2012 i bezpieczeństwa imprez masowych;
- Wojewodów wraz z wojewódzkimi zespołami zarządzania kryzysowego w szczególności w zakresie zarządzania kryzysowego;
- Prezydentów miast gospodarzy, którzy odpowiedzialni są za stworzenie przyjaznej przestrzeni publicznej, w tym niezbędnej infrastruktury, oraz zapewnienie serwisu i informacji gościom turnieju. Celem realizacji ww. zadań we wszystkich miastach gospodarzach powołane zostały Biura Euro 2012;
- Prezesa PZPN/Spółki Euro 2012 Polska, który ponosi odpowiedzialność za zapewnienie bezpieczeństwa miejsc oficjalnych turnieju: stadionów (w tym centrów prasowych, miejsc stacjonowania wozów transmisyjnych TV, stref dla gości oraz centrów: akredytacyjnego, biletowego i wolontariatu); centrów pobytowo-treningowych reprezentacji narodowych i oficjeli federacji; hoteli transferowych drużyn; bazy pobytowo-treningowej dla sędziów; hoteli – oficjalnych siedzib UEFA na terenie miast gospodarzy; Międzynarodowego Centrum Transmisyjno-Nadawczego.

Dla koordynacji działań wszystkich organów i instytucji działających na rzecz bezpieczeństwa turnieju stworzony zostanie centralny system zarządzania bezpieczeństwem i wymiany informacji. Na szczeblu krajowym będzie to Centrum Dowodzenia Operacją w Legionowie pod Warszawą. W jego skład będzie wchodzić policyjne Centrum Dowodzenia oraz Centrum Wymiany Informacji, do którego delegowani zostaną również przedstawiciele innych zaangażowanych instytucji, także spoza resortu spraw wewnętrznych. CWI będzie prowadziło również bieżące konsultacje z Ukrainą i koordynowało międzynarodową współpracę policyjną.

² Uchwała nr 2 Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA Euro 2012 z dnia 6 września 2010 r. w sprawie wdrożenia i użytkowania Narzędzia metodologii systemu zarządzania projektowego Project Portfolio Management (PPM).

Przygotowania Polski w zakresie Programu Bezpieczeństwa UEFA Euro 2012 obejmują piętnaście obszarów tematycznych:

1. System prawny

Ze względu na poprawę bezpieczeństwa w trakcie imprez sportowych oraz właściwego przeprowadzenia UEFA Euro 2012 została uchwalona Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych³ (zmieniająca Ustawę z 1997 roku⁴). Ponadto do ustawy wydano osiem rozporządzeń wykonawczych⁵.

Ustawa weszła w życie 1 sierpnia 2009 roku i zawiera szereg istotnych rozwiązań, a w szczególności:

- w czytelny sposób określa podmioty odpowiedzialne za bezpieczeństwo, jasno formułuje cele zabezpieczenia imprezy, a także wskazuje podmioty zobowiązane do udziału w zabezpieczeniu;
- upraszcza pracę organu wydającego zezwolenie, umożliwiając temu organowi (wójtowi / burmistrzowi / prezydentowi) kontrolę nad przebiegiem imprezy;
- nadaje wojewodzie uprawnienia kontrolne w obszarze przestrzegania warunków podczas utrwalania przebiegu imprezy masowej odnośnie do minimalnych wymagań technicznych dla urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk;
- zamieszcza odrębny rozdział poświęcony wyłącznie meczom piłki nożnej, w którym wprowadzono dodatkowe wymagania związane z bezpieczeństwem tych imprez;
- rozszerza ochronę prawną członków służby porządkowej organizatora oraz definiuje rolę i zadania służby informacyjnej organizatora (tzw. stewardów).

Poza tym ww. ustawa wprowadza wyższe sankcje za czyny zabronione, popełnione w związku z imprezami masowymi. Zaproponowane w ustawie sankcje to w znacznej części restrykcje finansowe. Szereg naruszeń prawa kwalifikowanych będzie jako przestępstwa, a nie jak dotychczas, jako wykroczenia. Dotyczy to między innymi:

- organizacji imprezy masowej bez wymaganego zezwolenia lub niezgodnie z warunkami określonymi w zezwoleniu albo przeprowadzenia jej wbrew wydanemu zakazowi;

³ Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych, Dz.U. z 2009 r., nr 62, poz. 504.

⁴ Ustawa z dnia 22 sierpnia 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych, Dz.U. z 1997 r., nr 106, poz. 680.

⁵ 1. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie sposobu utrwalania przebiegu imprezy masowej (Dz.U. nr 16, poz. 73).
2. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 10 czerwca 2010 r. w sprawie warunków bezpieczeństwa, jakie powinny spełniać stadiony, na których mogą odbywać się mecze piłki nożnej (Dz.U. Nr 121, poz. 820).
3. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie przekazywania informacji dotyczących bezpieczeństwa imprez masowych (Dz.U. Nr 54, poz. 329).
4. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 11 marca 2010 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej organizatorów imprez masowych (Dz.U. Nr 54, poz. 323).
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 marca 2010 r. w sprawie wymogów, jakie powinni spełniać kierownik do spraw bezpieczeństwa, służby porządkowe i służby informacyjne (Dz.U. Nr 52, poz. 308).
6. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 sierpnia 2009 r. w sprawie zakresu instrukcji postępowania w przypadku powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia w miejscu i w czasie imprezy masowej (Dz.U. Nr 135, poz. 1113).
7. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 sierpnia 2009 r. w sprawie sposobu wykonywania obowiązku osobistego wstawiennictwa w jednostce organizacyjnej Policji lub w miejscu określonym przez właściwego komendanta Policji w czasie trwania imprezy masowej (Dz.U. Nr 125, poz. 1039).
8. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2009 r. w sprawie szczegółowego trybu ustalania szkód powstałych w związku z działaniami w miejscu i czasie trwania imprezy masowej oraz trybu występowania o wypłatę odszkodowań (Dz.U. Nr 121, poz. 1006).

- posiadania na imprezie masowej broni, wyrobów pirotechnicznych lub innych niebezpiecznych przedmiotów;
- bezprawnego wtargnięcia kibiców na płytę boiska;
- rzucania przedmiotów mogących stanowić zagrożenie dla życia, zdrowia lub bezpieczeństwa osób przebywających na imprezie.

Wprowadzone zmiany wzorowane były na dorobku wypracowanym przez Unię Europejską w obszarze bezpieczeństwa imprez masowych, w szczególności na europejskim podręczniku dobrych praktyk (European Handbook) oraz podręczniku bezpieczeństwa na obiektach sportowych.

Ponadto wymogi UEFA determinują zmiany obowiązujących w prawie polskim przepisów oraz wymagają dostosowania ich do specyfiki turnieju. W związku z tym na czas mistrzostw wprowadzona zostanie Ustawa o zapewnieniu bezpieczeństwa w związku z organizacją turnieju finałowego UEFA Euro 2012.

Zmianami w ustawie objęte będą: Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych, Ustawa o wychowaniu w trzeźwości, Kodeks Karny, Kodeks Postępowania w Sprawach o Wykroczenia, Kodeks Postępowania Karnego, Ustawa o zawodzie tłumacza przysięgłego. Zawarte w niej modyfikacje obejmować będą m.in.: możliwości sprzedaży alkoholu na terenie imprezy oraz przepisów dotyczących akredytacji.

2. System sądownictwa

Celem planowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości i Prokuratury Generalnej działań związanych z Mistrzostwami Europy w Piłce Nożnej UEFA Euro 2012 jest zapewnienie sprawnego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, szczególnie w miastach gospodarzach, a także w województwach, przez które będzie odbywał się tranzyt kibiców.

Propozycja Resortu Sprawiedliwości dotyczy wprowadzenia tzw. „sądów odmiejscowionych”. Według projektu nowelizacji kodeksu postępowania karnego, jedna rozprawa w trybie przyspieszonym będzie odbywała się jednocześnie w dwóch miejscach, a jej uczestnicy będą się porozumiewać podczas wideokonferencji. Zatrzymany pseudokibic nie będzie musiał być doprowadzany przez policję do sądu, ale zostanie w specjalnym pomieszczeniu na terenie stadionu. To rozwiązanie ma ułatwić i przyspieszyć postępowania sądowe.

Ministerstwo Sprawiedliwości opracowało ponadto rozwiązania dotyczące monitoringu elektronicznego wobec osób objętych zakazem wstępu na imprezy masowe.

3. Współpraca międzynarodowa

W celu usprawnienia systemu wymiany informacji między organizatorami mistrzostw – Polską a Ukrainą – został opracowany Harmonogram prac polsko-ukraińskiej międzyrządowej Grupy roboczej ds. koordynacji bezpieczeństwa podczas Euro 2012⁶.

4. Bezpieczeństwo stadionów i innych miejsc oficjalnych

W celu zapobieżenia sprzedaży biletów na „czarnym rynku” oraz uniemożliwienia ich sfałszowania wprowadzony zostanie system dystrybucji kart wstępu. Kontrola loka-

⁶ Umowa z dnia 28 marca 2008 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o współpracy przy organizacji finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA Euro 2012.

lizacji kibiców na obiekcie będzie umożliwiona dzięki przydzieleniu konkretnego numeru miejsca siedzącego na stadionie osobie nabywającej bilet wstępu. W celu pozabawienia możliwości zakupu biletu osobom z orzeczonymi zakazami stadionowymi sprzedaż biletów będzie odbywała się przy ścisłej współpracy z organami ścigania i porządku publicznego krajów uczestniczących w turnieju. Bilety osób wchodzących na stadion będą sprawdzane elektronicznie, a służby porządkowe będą mogły przeprowadzić kontrolę osobistą w przypadku zajścia dodatkowych okoliczności lub podejrzeń, np. co do wnoszenia niebezpiecznych, zabronionych przedmiotów na teren obiektu.

Na stadionach nie będzie ogrodzeń, fos oddzielających sektory z kibicami. Wszystkie sektory będą obserwowane przez służby porządkowe i informacyjne oraz operatorów systemu monitoringu stadionowego na Stanowisku Dowodzenia. Wzmocnione środki bezpieczeństwa zostaną wprowadzone celem uniemożliwienia osobom nieupoważnionym wtargnięcia na płytę boiska i pole gry oraz przemieszczanie się po całym obiekcie. Wszystkie rodzaje strojów służby organizatora będą zaprojektowane w taki sposób, aby nie mogły mylić się z ubiorem innych podmiotów zaangażowanych w bezpieczeństwo stadionowe, tj. Policji, Państwowej Straży Pożarnej i Państwowego Ratownictwa Medycznego (obecnie różnica w umundurowaniu i wyposażeniu widoczna jest tylko na elementach identyfikujących określoną służbę).

Mając na względzie zapewnienie jednolitego zabezpieczenia stadionów i miejsc oficjalnych, Departament Bezpieczeństwa Spółki Euro 2012 Polska wraz z jej ukraińskim partnerem opracuje jednolity regulamin stadionowy, obowiązujący na wszystkich obiektach podczas UEFA Euro 2012.

5. Miejsca publicznego oglądania meczów

We wszystkich miastach gospodarzach UEFA Euro 2012 dla kibiców nieposiadających biletów wstępu na stadiony zorganizowane zostaną miejsca publicznego oglądania meczów strefy dla kibiców, tzw. Fun Zony. W takich miejscach będzie możliwość wspólnego oglądania widowiska na telebimach. Podjęte środki bezpieczeństwa i zabezpieczenia będą wykonywane w taki sam sposób jak na stadionach podczas rozgrywania meczów.

6. Opieka medyczna i ratownictwo medyczne

Główne zadania związane z zabezpieczeniem turnieju finałowego w zakresie opieki medycznej i ratownictwa medycznego obejmować będą:

- funkcjonowanie systemu opieki medycznej i ratownictwa w warunkach zwiększonego zapotrzebowania na świadczenia medyczne i działania ratownicze podczas turnieju oraz przygotowanie na wypadek wystąpienia zdarzenia masowego;
- prowadzenie wzmożonego nadzoru epidemiologicznego i postępowanie w przypadku wystąpienia choroby zakaźnej;
- realizację zadań z zakresu zdrowia publicznego i bezpieczeństwa żywności;
- stworzenie strategii informacyjnej i promocji zdrowia na czas trwania turnieju;
- przygotowanie systemu opieki medycznej i ratownictwa medycznego do rozpoznania i postępowania w zdarzeniach z potencjalnym użyciem materiałów wybuchowych, środków biologicznych, chemicznych lub radiologicznych;
- stworzenie systemu powiadamiania ratunkowego.

Opracowywane są plany zabezpieczenia medycznego i ratownictwa medycznego Miejsc Oficjalnych UEFA Euro 2012, obejmujące: pierwszą pomoc, kwalifikowaną pierwszą pomoc, medyczne czynności ratunkowe (lekarze stadionowi), transport medyczny do szpitala referencyjnego (zespół ratownictwa medycznego, śmigłowiec medyczny) oraz świadczenia w szpitalnym oddziale ratunkowym szpitala referencyjnego. Plany obejmują również współdziałanie z zespołem kontroli antydopingowej oraz zespołami medycznymi drużyn piłkarskich.

7. Przyjazna granica

W trakcie mistrzostw Polskę odwiedzi nawet kilkuset tysięcy rzesza kibiców. Dla powodzenia całej imprezy należy w maksymalny sposób ułatwić przepływ osób przez granicę państwa. W tym celu wydzielone zostaną specjalne pasy ruchu dla zorganizowanych grup kibiców, ma być także wprowadzone czasowe zwiększenie liczby funkcjonariuszy Straży Granicznej i Służby Celnej odpowiedzialnych za kontrolę graniczną.

W celu zapobieżenia przedostawaniu się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej osób, które mogą stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa, uczestników Mistrzostw Europy lub porządku publicznego, prowadzone będą konsultacje dotyczące wydawania wiz dla cudzoziemców z krajów podwyższonego ryzyka. Decyzje o odmowie wjazdu podejmowane będą w oparciu o System Informatyczny Schengen i krajowe bazy danych. Dodatkowo przywrócona zostanie czasowa kontrola graniczna. Warunkiem skuteczności tych działań będzie podjęcie ścisłej współpracy ze służbami granicznymi Ukrainy, a także służbami granicznymi i policyjnymi innych państw, które uczestniczyć będą w Mistrzostwach Europy.

8. Bezpieczny transport

Gwarancją sprawnego i bezpiecznego przebiegu Euro 2012 będzie stworzenie przyjaznej dla wszystkich uczestników turnieju przestrzeni publicznej w miastach gospodarzach. Szczególną wagę przywiązuje się do zapewnienia połączeń komunikacyjnych w warunkach zwiększonego natężenia ruchu pomiędzy takimi newralgicznymi miejscami, jak: lotnisko, dworzec, centrum miasta i stadion. W związku z tym Polska i Ukraina muszą zapewnić kibicom możliwość swobodnego przemieszczania się między miastami, w których rozgrywane będą mecze, jak również wewnątrz miast.

Jedną z najważniejszych inwestycji z zakresu połączeń kolejowych jest kontynuacja modernizacji linii E65 na odcinku Warszawa–Gdańsk, naprawa linii Poznań–Gdańsk oraz Wrocław–Warszawa. Rozpoczęto także prace na dworcach: we Wrocławiu oraz na Dworcu Centralnym i Wschodnim w Warszawie.

W ramach przygotowań do Euro 2012 realizuje się także inwestycje drogowe. Zakłada się połączenie centralnej Polski z Europą Zachodnią autostradą. Zaawansowane prace trwają również na drogach lokalnych w miastach gospodarzach, gdzie prowadzone są prace przy budowie infrastruktury drogowej w otoczeniu stadionu. Oczywiście, głównym celem jest skrócenie czasu przejazdu pomiędzy tymi miastami.

Większość kibiców, którzy odwiedzą Polskę i Ukrainę w czerwcu 2012 roku, wybierze transport lotniczy. Na czas mistrzostw wprowadzone zostaną tymczasowe terminale pasażerskie. Ważna jest także sprawna komunikacja pomiędzy centrami tych miast a lotniskami, jak również dobry system komunikacji miejskiej.

Dodatkowo, aby zminimalizować zatory uliczne, planowane jest utworzenie systemu parkingów „Park&Ride” usytuowanych na obrzeżach miast. Dla gości UEFA Euro 2012 stworzona zostanie odpowiednia baza noclegowa, obejmująca zarówno luksusowe hotele, jak też campingi i obozy noclegowe. Zapewnione zostanie także zaplecze gastronomiczne i odpowiednia liczba toalet, aby goście turnieju nie odczuwali dyskomfortu związanego z zaspokajaniem swych podstawowych potrzeb. Miasta gospodarze oraz wszystkie obiekty UEFA Euro 2012 zostaną oznakowane w jednolity i czytelny dla cudzoziemców sposób.

9. Wolontariat przestrzeni publicznej

Działania miast gospodarzy w obszarze zapewnienia wolontariuszy w przestrzeni publicznej prowadzone są w ramach projektu „Wolontariat 2012”. Zadania wolontariuszy będą polegały na zapewnieniu rzetelnej, zgodnej z potrzebami odbiorców informacji związanej z uczestnictwem w wydarzeniach związanych z turniejem, m.in. będą pomagać kibicom w dotarciu na stadion, w przygotowaniu i obsłudze stref dla fanów.

10. Współpraca z kibicami

Strategiczne cele projektów współpracy z kibicami to:

- aktywizacja i demokratyzacja lokalnych Stowarzyszeń Kibiców, pomoc w nawiązaniu przez nie partnerstwa na szczeblu lokalnym;
- redukcja postaw przemocy i przekonań o charakterze ekstremistycznym wśród kibiców za pomocą długofalowej i opartej na bezpośrednim, codziennym kontakcie z grupą docelową pracy edukacyjnej;
- aktywne włączenie środowiska polskich kibiców piłkarskich w proces przygotowań do UEFA Euro 2012.

Współpraca z kibicami obejmuje łącznie się ze sobą merytorycznie i powiązane projekty:

- *Kibice w swoim mieście* – realizacja cyklu warsztatów dla aktywnych członków lokalnych Stowarzyszeń Kibiców. Ich celem jest określenie celów i zasobów Stowarzyszenia, refleksja nad dotychczasowymi doświadczeniami oraz nawiązanie sieci partnerstwa na szczeblu lokalnym i międzynarodowym dla skutecznej realizacji własnych projektów;
- *Kibice razem* – stworzenie sieci lokalnych ośrodków działających na rzecz redukcji postaw przemocy i przekonań o charakterze ekstremistycznym wśród polskich kibiców;
- *Ambasady kibiców* – to punkt informacyjny dla kibiców podczas wielkich turniejów piłkarskich. Ich celem jest przekazanie kibicom (w ich języku narodowym i z uwzględnieniem ich specyficznych potrzeb) konkretnej wiedzy na interesujące ich tematy, a także udzielenie pomocy w nagłych wypadkach losowych;
- *Jestem Kibicem przez duże K* – program opracowany przez Biuro Prewencji Komendy Głównej Policji przy współpracy z Centrum Metodycznym Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej i Ministerstwem Edukacji Narodowej. Celem programu jest kształtowanie postaw prospołecznych dzieci i młodzieży poprzez aktywność sportową i rekreacyjną, integrowanie środowisk lokalnych wokół idei uczestnictwa w zajęciach ruchowych. Program ukierunkowany jest z jednej strony na promowanie

czynnego uczestnictwa w zajęciach sportowych, z drugiej natomiast na aktywne, właściwe i zarazem bezpieczne dopingowanie jako alternatywną formę spędzania wolnego czasu. Program jest adresowany przede wszystkim do dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych oraz gimnazjów, młodzieży ze szkół ponadgimnazjalnych oraz dzieci i młodzieży z grup ryzyka, jak również do rodziców i opiekunów, a także nauczycieli, kadry pedagogicznej placówek specjalistycznych oraz policjantów.

11. Bezpieczeństwo i porządek publiczny

Zasadniczą część odpowiedzialności za zapewnienie bezpieczeństwa podczas turnieju spoczywać będzie na polskiej Policji. Przygotowując się do zabezpieczenia turnieju finałowego, Policja stworzyła *Koncepcję przygotowania Policji do Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA Euro 2012*. Celem podejmowanych przez nią działań jest ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra, ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego⁷, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych na terenie odbywania się imprez związanych z turniejem oraz na trasach przemieszczania się ich uczestników. Policyjne zabezpieczenie imprezy oparte będzie na zasadzie otwartości, komunikacji oraz wyważonej, precyzyjnej i szybkiej reakcji na wypadki rażącego naruszenia porządku publicznego.

Operacja policyjna pod kryptonimem „Mistrzostwa Europy 2012”, uwzględniła będzie trzy elementy zintegrowanego bezpieczeństwa, stanowiące pierwszy filar filozofii działania Policji podczas UEFA Euro 2012, czyli:

- **Zabezpieczenie imprezy (security)** – działania gwarantujące bezpieczeństwo rozumiane jako ogół skoordynowanych przedsięwzięć podejmowanych przez podmioty i instytucje w celu zapewnienia fizycznego bezpieczeństwa osobom biorącym udział w imprezie oraz społecznościom lokalnym.
- **Obsługa (service)** – działania i środki niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa rozumianego jako stworzenie warunków do sprawnego przeprowadzenia imprezy.
- **Bezpieczeństwo (safety)** – działania gwarantujące bezpieczeństwo rozumiane jako niezakłócona atmosfera święta piłkarskiego, zbudowana na subiektywnym odczuciu uczestników imprezy, że podmioty i instytucje biorące udział w zabezpieczeniu turnieju dbają w profesjonalny, skuteczny i dyskretny sposób o to, aby nie doszło do zdarzeń mogących stworzyć zagrożenie dla imprezy i jej uczestników.

Policja wypracowała filozofię działania wszystkich rodzajów służb policyjnych, która w skrócie nazwana została „3xT” i stanowi drugi filar działania. Jej elementami są:

- **Troska**, rozumiana jak służebna rola policjantów wobec kibiców, polegająca na sprawowaniu swoistej opieki nad kibicami. Utworzone będą punkty informacyjne na lotniskach, dworcach czy terenie miasta, w których osoby je obsługujące będą miały zadanie informowania kibiców (szczególnie spoza terytorium Polski) o przyjętych rozwiązaniach komunikacyjnych, porządkowych oraz ułatwieniach i możliwych trudnościach.
- **Tolerancja**, rozumiana jako wyrozumiałość dla często głośnych i odbiegających od standardowych zachowań sposobów wyrażania emocji przez kibiców, którzy

⁷ Na podstawie art. 1 ustawy o Policji z 6 kwietnia 1990 r., Dz.U. nr 30, poz. 179 z późn. zm.

będą bawić się na ulicach polskich miast. Polscy policjanci, działając w pełni poszanowania prawa, nie powinni w czasie turnieju reagować w sposób bezwzględny i „służbowy” na drobne wykroczenia, ale szukać dialogu z kibicami i starać się zrozumieć specyficzną atmosferę święta sportowego. Policja musi przygotować się do kontaktu z kibicami innych narodowości, mających inne temperamenty.

- **Tłumienie**, czyli będące ostatecznością, szybkie i profesjonalne działanie pododdziałów prewencji Policji, polegające na „chirurgicznej” ingerencji w sytuacjach zbiorowych zakłóceń porządku publicznego, połączone z zatrzymywaniem osób łamiących prawo i przejawiających agresję, a następnie na wycofaniu sił oraz przywróceniu stanu pierwotnego. Siły policyjne (pododdziały zwarte Policji) w przypadku niezakłóconego porządku publicznego podczas turnieju będą niewidoczne dla kibiców – rozmieszczone w odwodach.

Trzecim filarem filozofii działań łączącym i w pełni wykorzystującym potencjał wszystkich elementów stanowiących o zapewnieniu na najwyższym poziomie bezpieczeństwa turnieju jest instytucja policjanta – spottersa⁸.

Działania podejmowane przez policjantów spottersów podczas zabezpieczania turnieju finałowego oraz imprez towarzyszących będą miały kluczowe znaczenie dla bezpiecznego przebiegu imprezy w obszarze identyfikowania i natychmiastowej eliminacji zagrożeń pojawiających się ze strony kibiców.

Ogólną przesłanką powołania policjantów spottersów ma być działanie jawne, wykraczające poza dotychczasowe zasady postępowania Policji. Spotters z racji swojej funkcji powinien być łącznikiem, doradcą, mediatorem między kibicami, federacjami piłkarskimi (klubami), w tym agencjami ochrony, organizatorami imprez a Policją. Dodatkowo może współpracować lub współdziałać z instytucjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo: strażą miejską i gminną, związkami sportowymi, stowarzyszeniami kibiców, przewoźnikami. Ich zadaniem jest zadbanie o właściwe traktowanie kibiców. Mogą być gwarantem nie tylko bezpieczeństwa, lecz także uczciwych relacji w kwestiach związanych z organizacją przejazdów czy planowaniem ich tras. Najważniejszym zadaniem spottersa jest dotarcie do osób, które są wysoko w hierarchii kibiców. Nawiązanie z nimi porozumienia z pewnością ułatwi współpracę z pozostałymi. Jego obecność powinna także zwiększać poczucie bezpieczeństwa u innych fanów piłki nożnej przybyłych na stadion.

Bardzo ważnym elementem pracy policjanta spottersa jest monitorowanie zagrożeń, ich identyfikacja, śledzenie tematycznych stron i forów internetowych, mediów, w tym prasy sportowej, a także tytułów prasowych wydawanych przez kibiców. Spotters powinien znać specyfikę, historię klubu, mieć szeroką wiedzę na temat jego kibiców, strukturę grup nieformalnych i nastrojów występujących w grupie, powiązaniach z innymi klubami. Bardzo ważne jest, by miał wiedzę o taktyce działania pseudokibiców, ich strategii i o planowanych ustawkach⁹ z innymi grupami. Posiadane wia-

⁸ „Instytucja spottersa w Policji polskiej” – dokument z dnia 10 lutego 2009 r. zatwierdzony przez Komendanta Głównego Policji generalnego inspektora Andrzeja Matejuka; 26 maja 2009 r. I Zastępca Komendanta Głównego Policji nadinsp. Arkadiusz Pawelczyk zatwierdził materiał pomocniczy do projektu „Instytucja spottersa w Policji polskiej”. Dokument przedstawia cel powołania, metody działania oraz rolę i zadania spottersa.

⁹ Patologiczne zjawisko społeczne polegające na z góry umówionej bijatyce dwóch grup ludzi, deklarujących przynależność do zwaśnionych grup kibicowskich identyfikujących się głównie z klubami piłkarskimi, żużlowymi, a także innych dyscyplin sportowych. Bywa, że w walce biorą udział osobnicy zainteresowani wyłącznie przemocą. Zjawisko pojawiło się w Polsce w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych XX wieku, kiedy policja wspólnie z organizatorami meczów piłkar-

domości powinien przekazywać miejscowej Policji, a także dowódcy zabezpieczenia w celu eliminacji niewłaściwych zachowań kibiców.

Funkcjonariusze wyznaczeni do tego typu zadań powinni z założenia być fanami piłki nożnej, emocjonalnie związani z klubem, któremu kibicują. Praca policjantów powinna być ukierunkowana na zapobieganie patologicznym zjawiskom. Intencją powołania instytucji spottersa w Polsce jest rozwiązaniem nowym i jako takie daje nową jakość oraz nowe nadzieje na bezpieczne stadiony i wychowanie kolejnych pokoleń kibiców. Podstawowym celem społecznym instytucji spottersa jest wykluczenie chuliganów z polskich stadionów i odzyskanie zaufania wśród prawdziwych kibiców.

Kolejnym działaniem Policji jest organizacja szkoleń językowych dla policjantów biorących udział w zabezpieczeniu oraz w kursach zawodowych specjalistycznych, m.in. dla dowódców operacji policyjnych czy pirotechnicznych.

Obecny proces przygotowań w przeważającej większości opracowywanych obszarów oparty jest na doświadczeniach i dobrych praktykach, które uzyskali polscy policjanci podczas zabezpieczenia imprez na arenie międzynarodowej. Podjęte przez Policję działania mają zagwarantować niezakłócony przebieg imprezy, połączony z najwyższymi normami bezpieczeństwa i minimalną ingerencją w wolność osobistą wszystkich uczestników turnieju. Policja w procesie przygotowania i realizacji zabezpieczenia Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA Euro 2012 będzie wypełniać misję, która brzmi: „Najwyższe standardy obsługi i zabezpieczenia będą gwarancją bezpieczeństwa turnieju i jego uczestników”.

12. Ratownictwo i sytuacje nadzwyczajne

Instytucją odpowiedzialną za przygotowanie i wdrożenie projektów w obszarze systemu ratowniczo-gaśniczego i ochrony przeciwpożarowej jest Państwowa Straż Pożarna. PSP na czas trwania Euro 2012 przygotowuje się na:

- pożary na stadionach oraz innych obiektach, w których będą przebywać kibice i wszyscy uczestnicy Mistrzostw;
- wypadki i katastrofy komunikacyjne na autostradach, drogach ekspresowych, drogach dojazdowych do miast gospodarzy turnieju, drogach dojazdowych do stadionu, niewralgicznych węzłach komunikacyjnych oraz na szlakach kolejowych i akwenach;
- katastrofy budowlane na stadionach i stawianych tymczasowo obiektach budowlanych;
- zagrożenia związane z działaniem sił natury;
- ekspozycję osób poszkodowanych na substancje niebezpieczne.

W trakcie turnieju PSP musi być przygotowana również na zagrożenia, takie jak zawały serca, zranienia, złamania kończyn, ale także na zdarzenia z większą liczbą poszkodowanych. Ratownicy muszą realizować zadania we współpracy z innymi służbami biorącymi udział w zabezpieczeniu.

13. Zarządzanie kryzysowe

Przedsięwzięcia w obszarze zarządzania kryzysowego obejmą działania polegające

skich ograniczyła możliwość kontaktu kibiców przeciwnych drużyn na stadionie. Związane z tzw. chuliganami stadionowymi i animozjami pomiędzy fanklubami różnych drużyn sportowych, najczęściej piłkarskich.

na zapobieganiu sytuacjom kryzysowym, przygotowaniu do przejmowania nad nimi kontroli, reagowaniu w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych i usuwaniu ich skutków oraz odtwarzaniu zasobów i infrastruktury krytycznej¹⁰.

14. Przeciwdziałanie terroryzmowi

Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego jest organem ustawowo powołanym do rozpoznawania zagrożeń terrorystycznych i zapobiegania aktom terroru¹¹. Agencja ściśle współpracuje z innymi służbami i instytucjami państwowymi oraz organizacjami międzynarodowymi. Za koordynację działań podejmowanych przez jednostki odpowiedzialne za ochronę antyterrorystyczną Polski odpowiedzialne jest powołane w ramach ABW Centrum Antyterrorystyczne. Do jego kompetencji należy informowanie kierownictwa państwa o zidentyfikowanych zagrożeniach terrorystycznych oraz podjętych działaniach, a także koordynacja na płaszczyźnie analityczno-informacyjnej działań operacyjno-rozpoznawczych w tym zakresie. Jednym z najskuteczniejszych sposobów zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych, w tym Euro 2012, szczególnie pod kątem zapobiegania atakom terrorystycznym, jest gromadzenie i analiza informacji wywiadowczych.

15. Gotowość

W ramach obszaru dokonana zostanie ocena poziomu realizacji przygotowań (stopnia gotowości), która prowadzona będzie poprzez: szkolenia i ćwiczenia realizowane przez poszczególne podmioty, podmioty współpracujące, mecze testowe organizowane na stadionach – arenach UEFA Euro 2012 oraz ćwiczenia zgrzywające realizowane wspólnie ze stroną ukraińską. Osiągnięcie gotowości planuje się na 15 kwietnia 2012 roku.

W celu zapewnienia prawidłowego przeprowadzenia Euro 2012 zostanie przeprowadzona analiza ryzyka, mająca na celu określenie możliwości wystąpienia określonych zagrożeń w trakcie turnieju. Poszczególnym zagrożeniom nadane zostaną wartości określające skutki materializacji ryzyka oraz prawdopodobieństwo jego wystąpienia (R -ryzyko = S -skutki \times P -prawdopodobieństwo wystąpienia). Z iloczynu wartości odnoszącej się do przewidywanych skutków prawdopodobieństwa będzie można uzyskać wielkość istotną przy ocenie potencjału zagrożenia. Uzyskane wyniki pozwolą na zapobieżenie bądź odpowiednie przygotowanie na zagrożenia przebiegu Mistrzostw.

Punktem wyjściowym do analizy ryzyka będzie:

- szacowana liczba gości, jacy odwiedzą Polskę w czasie mistrzostw;
- wynikające z doświadczeń poprzednich turniejów założenia co do ich potrzeb, zachowań i aspiracji;
- specyficzne zadania, z których wywiązać się musi Polska jako kraj gospodarz UEFA Euro 2012;
- doświadczenia innych krajów w zakresie projektowania palety działań odpowiednich dla łagodzenia, przeniesienia lub unikania zidentyfikowanych zagrożeń.

¹⁰ Zob. Ustawa o zarządzaniu kryzysowym, z dnia 17 lipca 2009 r., Dz.U. z 2009 r. nr 131 poz. 1076.

¹¹ Art. 5 Ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu z 24 maja 2002 r. Dz.U. Nr 74, poz. 676 z późn. zm.

Poddano również analizie koncepcje bezpieczeństwa przygotowane przez poprzednich organizatorów Mistrzostw Świata i Europy, m.in. Portugalie (UEFA Euro 2004), Niemcy (FIFA World Cup 2006) oraz Austrię i Szwajcarię (UEFA Euro 2008).

Celem analizy będzie podjęcie właściwych działań w zakresie:

- zapewnienia przepustowości głównych węzłów komunikacyjnych na terenie miasta (lotnisko, dworce PKP i PKS, parkingi zbiorcze);
- zapewnienia drożności ciągów komunikacyjnych łączących główne węzły komunikacyjne z takimi punktami jak: stadion, Strefa Kibiców, centrum miasta, noclegownia dla kibiców;
- właściwej lokalizacji, pojemności i zabezpieczenia fizycznego Stref Kibiców; stworzenia odpowiedniej bazy noclegowej;
- właściwego rozlokowania zaplecza gastronomicznego oraz toalet publicznych;
- oznakowania miasta, wywozu śmieci;
- organizacji pracy Straży Miejskiej, prywatnych firm ochrony i wolontariuszy;
- stworzenia systemu obiegu informacji na szczeblu miejskim.

Podsumowanie

Zintegrowana Koncepcja Bezpieczeństwa UEFA Euro 2012 jest podstawowym dokumentem regulującym zasady kooperacji i współpracy między wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w realizację Programu Bezpieczeństwa UEFA Euro 2012. Nie jest ona jednak dokumentem zamkniętym. Należy przyjąć, że Koncepcja będzie dostosowywana do potrzeb określanych w ramach przeprowadzanej na bieżąco analizy zagrożeń.

Prawo do organizacji takiej imprezy jest ogromną szansą dla Polski, możliwością pokazania jej jako kraju nowoczesnego. Dzięki Euro 2012 istnieje realna możliwość dalszego rozwoju gospodarczego. Jednak łączy się to również z wieloma wyzwaniami. Kluczowym elementem udanego turnieju jest zapewnienie bezpieczeństwa uczestnikom imprezy. Działania podejmowane na rzecz bezpieczeństwa nie mogą stać w sprzeczności z duchem imprezy i potrzebami jej uczestników. Zabezpieczenie turnieju finałowego Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej nie powinno zakłócać ich radości i przeżywaną emocji, lecz jedynie umożliwić wspólną zabawę w wolnej od poczucia zagrożenia atmosferze. Mistrzostwa mają być świętem wszystkich kibiców. Mottem działania jest hasło: „Baw się dobrze – czuj bezpiecznie” („*Have fun – feel safe*”). Zakłada ono dobrą zabawę kibiców, okazję do wspólnego przeżywania emocji w trakcie turnieju, przy zapewnieniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa i minimalnej, wyłącznie niezbędnej ingerencji sił bezpieczeństwa. Mistrzostwa mają być „świętem” wszystkich kibiców.

UEFA Euro 2012 będzie największą imprezą sportową, jaka kiedykolwiek odbyła się w Polsce. Oczy całej Europy będą zwrócone na Polskę i od skuteczności Policji w dużej mierze będzie zależał wizerunek kraju. Organizacja tak dużego przedsięwzięcia będzie wiązała się z koordynacją wysiłków wszystkich służb i instytucji zaangażowanych w zapewnienie bezpieczeństwa państwa. Należy dołożyć wszelkich starań, aby zapamiętano nas jako gospodarza potrafiącego zorganizować Mistrzostwa i skutecznie zapewnić bezpieczeństwo.

Koncepcja zapewnienia bezpieczeństwa w trakcie UEFA Euro 2012

Schemat zarządzania Programem Bezpieczeństwa UEFA Euro 2012
w czasie turnieju

Przewodniczący Komitetu Podsekretarz Stanu w MSWiA				
Wiceprzewodniczący Komitetu Podsekretarz Stanu w MSiT				
Pełnomocnik Przewodniczącego				
członkowie Komitetu		uczestnicy na prawach członka		uczestnicy z głosem doradczym
Ministerstwo Finansów	Kolegium ds. Służb Specjalnych	Dolnośląski Urząd Wojewódzki	PL.2012 Gdańsk	Przedstawiciel Prezydenta RP
Ministerstwo Infrastruktury	ABW	Lubelski Urząd Wojewódzki	Poznań	UEFA
Ministerstwo Obrocy Narodowej	Prokuratura Generalna	Mazowiecki Urząd Wojewódzki	Warszawa	PZPN
Ministerstwo Sprawiedliwości	PSP	Podkarpacki Urząd Wojewódzki	Wrocław	EURO 2012 Polska
Ministerstwo Spraw Zagranicznych	Policja	Pomorski Urząd Wojewódzki		
Ministerstwo Zdrowia	Straż Graniczna	Wielkopolski Urząd Wojewódzki		
	BOR			
	Służba Celna			
	Żandarmeria Wojskowa			
	Rządowe Centrum Bezpieczeństwa			